

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

1. Vtrum esse mediatorem Dei, & hominum sit proprium Christo.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

adoraret latria Christum in beata Virgine: & scilicet adoraret hyperdulia ipsam secundum se beatam Virginem, sine qua discretionem error accideret. & ideo simpliciter dicitur, quod non est adoranda latria, sed hyperdulia.

In argu.

¶ Super Quaestio. 25. Articulum sextum.

Tritulus hic clarissimus est.

Art. prae.

¶ In corpore articuli, unica est conclusio dupliciter probata. Conclusio est, Reliquias sanctorum qualescumque congruo honore venerari debemus, & praecipue eorum corpora. Probat primo: Affectus alicui venerari etiam illa, quae de ipso post mortem relinquuntur; sed sanctos Dei veneramus, ergo eorum reliquias venerari debemus. & praecipue eorum corpora. Maior probatur auctoritate Augustini. Minor probatur ex quatuor: 1. quia sancti sunt Christi membra, quia Dei filij, 2. quia amici, quia nostri intercessores. Pars autem specificata in conclusione. I. praecipue eorum corpora, manifestatur ex tribus: 1. quia Spiritus sancti inhabitantis: quia organa Spiritus sancti operantis per ea fuerunt: quia sunt corpora Christi configuranda. Secundo probatur conclusio, quia Deus sanctorum reliquias honorat miraculis, ergo & nos debemus honorare.

2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

Ca. 73. in pr. habetur iter opera, Aug. 20. 3.

Lit. cap. 13. 20. 5.

debetur tamen ei quidam honor consimilis ratione cuiusdam excellentiae. Et hoc significant auctoritates* inductae.

AD SECVNDVM dicendum, quod honor matris refertur ad filium, quia ipsa mater est propter filium adoranda: non tamen eo modo, quo honor imaginis refertur ad exemplar, quia ipsa imago prout in se consideratur ut res quedam, nullo modo est veneranda.

AD TERTIVM dicendum, quod crux non est capax uenerationis prout in se consideratur, ut dictum est: sed beata Virgo secundum se ipsam est uenerationis capax, & ideo non est similis ratione.

ARTICVLVS VI.

Utrum reliquiae Sanctorum sint adorandae.

AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod sanctorum reliquiae nullo modo sint adorandae. Non enim est aliquid faciendum, quod possit esse occasio erroris: sed adorare mortuorum reliquias videtur ad errorem Gentilium pertinere, qui mortuis hominibus honorificentiam impendebant, ergo non sunt sanctorum reliquiae adorandae.

¶ 2. Praet. Stultum videtur re insensibilem venerari: sed sanctorum reliquiae sunt insensibilia corpora, ergo stultum est eas venerari.

¶ 3. Praet. Corpus mortuum non est eiusdem speciei cum corpore vivo, & per consequens non videtur esse numero idem, ergo videtur quod post mortem alicuius sancti corpus eius non sit adorandum.

SED CONTRA est, quod dicitur in li. de Ecclesiasticis dogmatibus. Sanctorum corpora, & praecipue

beatorum martyrum reliquias, ac si Christi membra, sincerissime honoranda. f. credimus. Et postea subditur, Si quis contra hanc sententiam velit esse, non christianus, sed Eugnominianus & Vigilantianus creditur.

RESPON. Dicendum, quod sicut Aug. dicit in li. de ciuitate Dei. Si paterna uestis & anulus, ac si quid est huiusmodi, tanto carius est posteris, quanto erga parentes est maior affectus, nullo modo ipsa spernenda sunt corpora, quae vtrique multo familiarius atque coniunctius, quam quaelibet indumenta gestamus, haec enim ad ipsam naturam hominis pertinent. Ex quo patet, quod qui habet affectum ad aliquem, etiam ea, quae de ipso post mortem relinquuntur, veneratur, non solum corpus aut partes corporis eius, sed etiam aliqua exteriora, puta, vestes, & similia. Manifestum est autem, quod sanctos Dei in ueneratione habere debemus, tamquam membra Christi, Dei filios, & amicos, & nostros intercessores. Et

ideo eorum reliquias qualescumque, honore congruo in eorum memoriam venerari debemus, & praecipue eorum corpora, quae fuerunt templa, & organa Spiritus sancti in eis habitantis, & operantis, & sunt corpora Christi configuranda per gloriosam resurrectionem. Unde & ipse Deus huiusmodi reliquias conuenienter honorat, in eorum praesentiam miracula faciendo.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod haec fuit ratio Vigilantij, cuius verba introducit Hiero. in lib. quem contra eum scribit, dicens. Prope ritum Gentilium videmus sub praetextu religionis introductum, puluisculum nescio quem in modico vasculo, pretioso linteamine circumdatum osculantes adorant. Contra quem Hiero. dicit in Epistola ad Riparium. Nos non dico Martyrum reliquias, sed nec solem nec lunam nec Angelos adoramus. Adoratione latriae: honoramus autem reliquias martyrum, ut eum cuius sunt martyres, adoremus: honoramus seruos, ut honor feruorum redundet ad dominum. Sic ergo honorando reliquias sanctorum, non incidimus in errorem gentilium, qui cultum latriae mortuis hominibus exhibebant.

AD SECVNDVM dicendum, quod corpus illud insensibile non adoramus propter se ipsum: sed propter animam, quae fuit ei unita, quae nunc fruatur Deo, & propter Deum, cuius fuerunt ministrum.

AD TERTIVM dicendum, quod corpus mortui alicuius sancti non est idem numero, & quod primo fuit dum viueret, propter diuersitatem formae, quae est anima: est tamen idem, identitate materiae, quae est iterum suae formae uniuersa.

QVAESTIO XXVI.

Super Quaestione vigesima sexta Articuli primum.

De eo, quod dicitur mediator Dei, & hominum dicitur, in duos articulos diuisa.

Tritulus clarissimus est.

DEINDE considerandum est de hoc, quod dicitur Christus Dei, & hominum mediator.

Et circa hoc quaeruntur duo. Primo, Utrum esse mediatorem Dei, & hominum, sit proprium Christo. Secundo, Utrum hoc conueniat ei, secundum humanam naturam.

ARTICVLVS PRIMVS.

Utrum esse mediatorem Dei & hominum, sit proprium Christo.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod esse mediatorem Dei, & hominum, non sit proprium Christo. Sicut enim sacerdos, ita & propheta videtur esse mediator inter Deum & homines: sicut in illud Deut. 5. Ego illo tempore sequester fui & medius inter Deum & vos: sed esse prophetam, & sacerdotem, non est proprium Christo, ergo etiam esse mediatorem. ¶ 2. Praet. Illud, quod conuenit angelis bonis & malis, non potest dici esse proprium Christo: sed esse me-

¶ In corpore articuli, sunt duae conclusiones. Prima est, esse mediatorem inter Deum, & homines, simpliciter seu per se etiam, est proprium Christo. Secunda est: Nihil prohibet alios dici mediatores secundum quid, scilicet, dispositiue vel ministerialiter. prima conclusio probatur: Vniue homines Deo, perfectiue conuenit soli Christo. ergo solus Christus est perfectus mediator Dei & hominum. Antecedens probatur: quia per mortem suam mundum Deo reconciliauit: & Apostolus dicit, Deus erat in Christo mundum sibi reconcilians. Consequentia vero probatur: & ratione: quia mediatoris officium est mediare, inter eos, inter quos est mediator. probatur: quia in medio uniuersum

Uniuersum extrema. Et
 auctoritate Apost. ga
 Cap. 4. non cum dixisset, Mediator
 cor &c. subiunxit, Qui
 dedit &c. Secunda co
 cluso ut clara relin
 quuntur, quia cooperan
 tur aliqui ad unione
 per consequens miseri, ut patet per Aug. in 9. de ci
 uit. Dei. Ergo esse mediatorem Dei, & hominum
 non est proprium Christo.
 ¶ Præter. Ad officium mediatoris pertinet interpella
 re ad unum eorum, inter quos est mediator pro altero
 sed Spiritus sanctus, sicut dicitur Ro. 8. interpel
 lar pro nobis ad Deum gemitibus inenarrabilibus.
 Ergo Spiritus sanctus est mediator inter Deum & ho
 mines. non est ergo proprium Christo.

SED CONTRA est, quod dicitur i. ad Timoth. 2.
 Unus est mediator Dei & hominum, homo Iesus
 Christus.
 RESPON. Dicendum, quod ad mediatoris officium
 proprie pertinet, coniungere & unire eos, inter quos
 est mediator: nam extrema uniuertur in medio. Unire
 autem hoies Deo, perfectiue quidem conuenit Chri
 sto, per quem homines sunt reconciliati Deo, secun
 dum illud 2. ad Corin. 5. Deus erat in Christo mun
 dum reconcilians sibi & ideo solus Christus est per
 fectus Dei & hominum mediator, in quantum per
 suam mortem humanum genus Deo reconciliauit.
 Vnde cum Apost. dixisset, Mediator Dei & hoium
 homo Christus Iesus, subiunxit, Qui dedit semetip
 sum redemptionem pro oibus. Nihil tamē prohibet
 aliquos alios secundum quid dici mediatore, inter
 Deum & homines, prout, si cooperatur ad unione
 hominum cū Deo dispositiue, vel ministerialiter.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod prophete &
 sacerdotes veteris testamenti, dicti sunt mediatore
 inter Deum & homines dispositiue, & ministerialiter
 in quantum, s. prænuuntiant & præfigurabant
 verum & perfectum Dei & hominum mediatore.
 Sacerdotes uero noui testamenti possunt dici me
 diatores Dei & hominum, in quantum sunt ministri
 veri mediatoris, uice ipsius salutaria sacramenta ho
 minibus exhibentes.

AD SECUNDUM dicendum, quod angeli boni, ut Aug.
 dicit in 9. de ci. Dei, non recte possunt dici media
 tores inter Deum & homines. Cum enim utrumque
 habeant commune cum Deo & beatitudine & im
 mortalitatem, nihil autem horum cum hominibus
 miseris & mortalibus, quomodo non potius remoti
 sunt ab hominibus, Deoq; coniuncti, quam inter
 utrosque medij constituti. Dion. tamen dicit eos esse
 medios, quia secundum gradum nature sunt infra
 Deum & supra homines constituti, & mediatoris
 officium exercent, non quidem principaliter &
 perfectiue, sed ministerialiter & dispositiue. Vnde
 Matth. 4. dicitur, quod accesserunt angeli, & ministra
 bant ei. Christo. Dæmones autem habent comunem
 cum Deo immortalitatem, cū hominibus autem
 miseriam: ad hoc enim se interponit medium
 dæmon immortalis & miser, ut ad immortalitatem
 beatam transire non sinat: sed perducatur ad miseriam
 mortalem. Vnde est sicut malus medius, qui se
 paratur amicos. Christus autem habuit communem
 cum Deo beatitudinem, cum hominibus autem mor
 talitatem: & ideo ad hoc se interposuit medium, ut
 mortalitate tractata & ex mortuis faceret immor

tales (quod in se resurgendo monstrauit) & ex miseri
 ris beatos, unde numquam ipse discessit: & ideo ipse
 est bonus mediator, qui reconciliat inimicos.

AD TERTIUM dicendum, quod Spiritus sanctus
 cum sit per omnia Deo æqualis, non potest dici
 medius, uel mediator inter Deum & homines: sed
 solus Christus, qui licet secundum diuinitatem æqua
 lis sit patri, tamen secundum humanitatem minor
 est patri, ut supra dictum est. Vnde super illud ad
 Galat. 3. Christus est mediator, dicit glos. Non pater,
 nec Spiritus sanctus. Dicitur autem Spiritus san
 ctus interpellare pro nobis, quia ipse interpellare
 nos facit.

ARTICULVS II.
 Vtrum Christus secundum quod homo,
 sit mediator Dei & hominum.

AD SECUNDUM sic proceditur.
 ¶ Vt quod Christus non sit mediator Dei & hominum, s. m. quod
 homo. Dicitur n. Aug. in li. contra Felicianū: vna est Christi perso
 na, ne sit non vnus Christus, nō
 vna substantia, nec mediatoris di
 spensatione submotā, aut Dei trī
 dicatur aut hominis filius: sed
 nō est Dei & hominis filius, s. m.
 quod homo, sed simul secundum quod
 Deus & homo, ergo neq; dicen
 dū est, quod sit mediator Dei & ho
 minū solum secundū quod homo.
 ¶ 2. Præter. Sicut Chrs, in quantum
 est Deus, conuenit cum patre &
 Spiritu sancto, ita in quantum est
 homo, conuenit cum homini
 bus: sed propter hoc, quod in quan
 tum est Deus, conuenit cum pa
 tre & Spiritu sancto, non potest
 dici mediator, in quantum est De
 o, quia super illud 1. ad Timot. 2.
 Mediator Dei & hominum &c.
 dicit glos. In quantum est uer
 bum non medius est, quia equa
 lis est Deo, & Deus apud Deū,
 & simul vnus Deus ergo nec est
 in quantum est homo, potest dici
 mediator, propter conuenientiam
 quam cum hominibus habet.

¶ 3. Præter. Christus dicitur media
 tor in quantum reconciliauit nos
 Deo: quod quidem fecit, auferendo
 peccatū, quod nos separabat a Deo:
 sed auferre peccatum, conuenit
 Christo non in quantum est ho, sed
 in quantum est Deus. ergo Chrs,
 in quantum est homo, non est me
 diator, sed in quantum est Deo.

SED CONTRA est, quod Aug. di
 citur in li. 9. de ci. Dei. Nō ob hoc
 mediator est Chrs, quia est uer
 bum: maxime quippe immorta
 le & maxime beatum uerbum, lo
 ge a mortalibus miseris, sed me
 diator est secundū quod homo.
 RESP. Dicendum, quod in mediato
 re duo possumus considerari. Primo
 quidem ratione medij: sed o. officium
 coniugendi. Est autem de ratione medij
 Tertia S. The

Q. 20. ar. 1.
 Implicite ha
 betur in gl.
 ordin. ibid.

Super. Quæstionis
 26. Articulum secundum.

In corpore
 duo sunt. Primo
 ponitur due con
 ditiones mediatoris
 secundo applican
 tur ad Christum di
 pliciter, & secundum
 quod Deus, negati
 ue & secundum quod
 homo, affirmatiue
 & sic respondetur
 quæsto. Christus ue
 risime dicitur me
 diator Dei & homi
 num, secundum quod
 homo. Omnia clara
 sunt in litera, consti
 tit enim eius proces
 sus in hoc: Media
 tor secundum duo,
 que habet (scilicet
 est medium, & offi
 cium coniugendi
 extrema inter se.)
 duas exigat condi
 tiones: prima est di
 stantia ab extremis
 secunda est delatio
 ad extrema utrimque
 ex altero. Sed Chri
 stus, secundum quod
 Deus, neutram ha
 bet, quia non distat
 a Deo in natura, aut
 dominio: nec aliquid
 Dei non suum de
 ferre potest: ac per
 hoc, nihil potest de
 ferre ex Deo tanquam
 extremo. Sed secun
 dum quod homo, ha
 bet utramque: quia
 distat a Deo natu
 ra, & ab hominibus
 puris dignitate gra
 tia & gloria: desert
 quoque præcepta do
 naque Dei ad homi
 nes, & satisfactionem
 ac interpellationem
 ex hoibus ad Deum,
 non quasi hæc ab ho
 minibus accipiat, sed
 quia hæc uice homi
 num, ipse Deo offert,
 quod uocatur pro ho
 minibus offerre ac sa
 tisfacere. Nihilominus
 satisfactionem
 ex hominibus quod
 modo,

Est supra ex
 Aug. lib. 10.
 c. 6. 43. an
 te me d. to. 2

Lib. 9. ca. 17.
 nō procul a
 fac. to. 5.

con. p. 1.